

Dashboard sectorakkoord vo

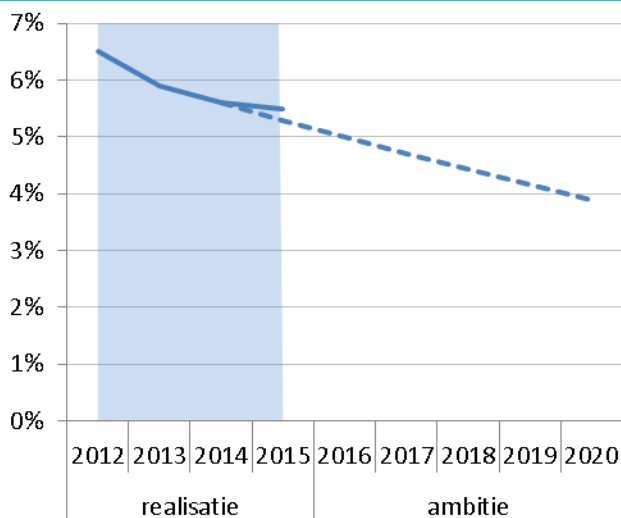
Toelichting op het dashboard

Deze bijlage geeft per hoofddoel de doelstellingen weer die zijn afgesproken in het sectorakkoord vo, vertaald in indicatoren met streefwaarden.¹ Per doel wordt de voortgang in beeld gebracht en toegelicht aan de hand van realisatiecijfers op de indicatoren en andere relevante monitoringsgegevens.² De stippellijnen geven de gewenste ontwikkeling weer, op basis van de streefwaarden die zijn geformuleerd. De doorgetrokken lijnen representeren de beweging op de indicatoren. De doelen van het sectorakkoord hangen sterk met elkaar samen en daarmee ook de activiteiten die per doel zijn beschreven. Het realiseren van de afgesproken doelen is bovendien een gezamenlijke opgave waarvoor een bijdrage nodig is van alle betrokken partijen, vanuit de eigen rol en positie. De opbouw van het dashboard volgt de hoofdlijnen van het sectorakkoord en de prestatieboxregeling. Voor een groot aantal indicatoren betreft 2015 de eerste meting en is 2016 het tweede meetmoment. Voor enkele indicatoren zijn oudere data beschikbaar. Indien beschikbaar worden deze weergegeven.

1. Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs

Het voortgezet onderwijs zal de komende jaren moeten anticiperen op een veranderende en veeleisende omgeving, tegen een achtergrond van ontgroening en vergrijzing. Dat vraagt om onderwijs dat beter aansluit op de vragen van de maatschappij, het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en ouders en leerlingen. We streven naar uitdagend onderwijs waarbij leerlingen breed worden gevormd, met eigentijdse voorzieningen en samenwerking met belangrijke partners in de regio.

1) Aandeel zittenblijvers

Bron: DUO

Doelstelling

De ambitie is een vermindering van het zittenblijven van 5,9 procent in 2013 (circa 53.000 leerlingen) naar 3,9 procent in 2020 (circa 35.000 leerlingen, inclusief leerlingen in het examenjaar).

Welke beweging is zichtbaar?

In 2015 is conform de streefwaarde een daling zichtbaar van het aantal zittenblijvers naar 5,5 procent (circa 47.700 leerlingen, inclusief leerlingen in het examenjaar). De (voorlopige) cijfers voor zittenblijven over 2016 komen eind 2016 beschikbaar.

Een belangrijk instrument om onnodig zittenblijven in het voortgezet onderwijs te beperken zijn lente- en zomerscholen. Het aanbod daarvan en de deelname daaraan stijgt gestaag. Na kleinschalige pilots in 2013 en 2014 is in de zomer van 2015 de landelijke uitrol van het zomerschoolproject gestart waaraan 3.892 leerlingen (van 259 scholen) hebben deelgenomen. Dit is in 2016 uitgebreid met lenteschoolprogramma's. Dit jaar hebben in totaal 4.490 leerlingen deelgenomen aan de zomerschool en 6.330 aan een lenteschool. 383 leerlingen hebben aan beide programma deelgenomen. Van het totaal aantal leerlingen dat heeft deelgenomen aan een lente- en/of zomerschool programma is 80 procent alsnog overgegaan naar het volgende jaar. Het aantal leerlingen dat een lente- of zomerprogramma heeft gevolgd en vervolgens als nog is

¹ Indicatoren zijn dus niet hetzelfde als doelen; een indicator moet wel iets zeggen over het desbetreffende doel, het is zogezegd een 'bewegingsmelder'.

² Het dashboard voor vo is online beschikbaar op de website [Trends in beeld](#). Hier zijn ook alle achterliggende cijfers te vinden.

overgegaan is in 2016 bijna verdrievoudigd ten opzichte van 2015 (deelname in 2015: 3.892 leerlingen, waarvan overgegaan 3.235; deelname in 2016: 11.203 leerlingen, waarvan overgegaan 8.955). Gezien het succes van de zomerscholen in 2015 en de toegenomen deelname in 2016 ligt de daling van het aandeel zittenblijvers op schema.

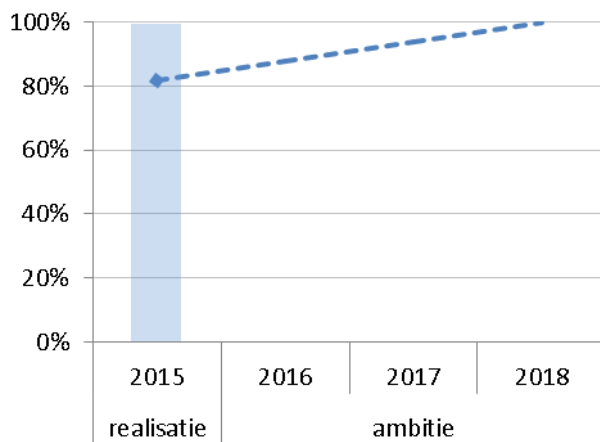
Welke acties worden ondernomen?

Scholen nemen diverse maatregelen om zittenblijven terug te dringen, zoals extra ureninzet (verlengde schooldagen) voor leerlingen die moeite hebben met bepaalde vakken, intensieve huiswerkbegeleiding en/of deelname van leerlingen aan zomerscholen. Lente- en zomerscholen, een initiatief van de sector voortgezet onderwijs zelf (in het bijzonder van de VO-raad en CNV Onderwijs), zijn een belangrijk instrument om onnodig zittenblijven in het voortgezet onderwijs te verminderen.

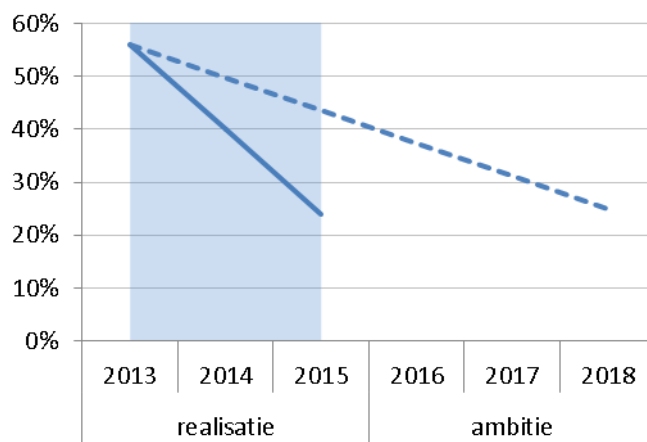
In het Sectorakkoord VO (2014) is afgesproken dat afhankelijk van de in 2015 en 2016 bereikte resultaten de voor dit doel beschikbare middelen (€9 mln. per jaar) vanaf 1 januari 2017 worden toegevoegd aan de regeling prestatiebox dan wel aan de lumpsum van de scholen. In reactie op een pleidooi van de VO-raad ter zake is afgesproken om de beschikbare middelen nog ten minste één jaar (2017) via een subsidieregeling beschikbaar te stellen en te verdelen.

2) Aandeel uitgedaagde leerlingen en uitdagend onderwijsaanbod

Aandeel scholen dat aandacht heeft voor toptalenten in de vorm van een uitdagend programmaanbod of talentprogramma

Aandeel toptalentleerlingen dat zich vaak of bijna altijd verveelt omdat de lesstof te makkelijk is of omdat hij/zij eerder klaar is dan de rest.

Bron: Toptalenten in het onderwijs, 2016

Doelstelling

De ambitie is een ambitieuze leercultuur, waarin het onderwijsaanbod in alle sectoren zo is vormgegeven dat ook de talentvolle leerlingen, toptalenten, zich uitgedaagd voelen. In 2018 is er sprake van een substantiële stijging van het aantal leerlingen dat zich uitgedaagd voelt in het voortgezet onderwijs.

Welke beweging is zichtbaar?

Ten opzichte van de situatie in 2013 slagen scholen er veel beter in om hun onderwijs aan te laten sluiten bij de behoefte van toptalenten. De verveling onder toptalenten is meer dan gehalveerd: in 2013 verveelde 56 procent van de toptalenten in het voortgezet onderwijs zich, in 2015 is dat nog 24 procent. Ook blijkt dat 82 procent van de scholen aandacht heeft voor toptalenten doormiddel van een uitdagend programma of toptalentaanbod. Uit het onderzoek 'toptalenten in het onderwijs' blijkt dat in 2015 76 procent van de leraren aandacht besteedt aan toptalenten in de les, terwijl dit in 2013 nog 52 procent was.³ De resultaten zijn daarom beter dan verwacht.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/03/14/peiling-toptalenten-in-het-onderwijs-maart-2016>

Welke acties worden ondernomen?

Het voortgezet onderwijs is volop in beweging en aandacht voor toptalenten staat op de kaart. Zo wordt er veel gedaan om het leerstofaanbod voor toptalenten uit te breiden. Het voortgezet onderwijs biedt vooral verbreding aan door bijvoorbeeld extra taalaanbod, pre-universitaire trajecten en competities. Andere scholen comprimeren de reguliere stof om tijd vrij te maken voor bijvoorbeeld uitdagende opdrachten en stages. Om leerlingen te belonen voor bijzondere prestaties zijn in 2016 voor het eerst cum laude diploma's uitgereikt aan leerlingen die een 8,0 of hoger haalden voor hun examen. Ook hebben veel scholen zich aangesloten bij één van de acht regionale talentnetwerken, waarin kennisdeling en samenwerking centraal staan. Ter ondersteuning zetten kwartiermakers zich in deze regionale talentnetwerken in om bestaande initiatieven en netwerken te verbinden en versterken of om samen met scholen nieuwe initiatieven mogelijk te maken. Voor scholen die op innovatieve manieren uitdagend aanbod voor toptalenten willen realiseren, is meer wettelijke ruimte gecreëerd. Modernisering van de onderwijstijd, eerder dan in het voorlaatste jaar vakken afsluiten met een examen en klassikaal een versneld en/of verrijkt vwo, zijn daar voorbeelden van. Daarbij geven leraren en schoolleiders aan behoefte te hebben aan het leren van elkaars ervaringen. De scholen die aan de slag gaan met versneld vwo starten een netwerk om van elkaar te leren en gezamenlijk te evalueren hoe de invoering verloopt op de individuele scholen. Deze groep scholen gaat schuiven met roosters, tussen leerjaren en met examens. Allerlei complexe zaken waarvan veel scholen aangeven niet goed te weten hoe dit te organiseren, gaan zij beproeven. Van deze ervaringen zullen ook andere scholen kunnen profiteren. De goede voorbeelden die dit oplevert, worden via verschillende kanalen verspreid.

3) Aandeel leerlingen dat de burgerschapscompetenties voldoende beheerst

Doelstelling

De ambitie is dat het burgerschapsonderwijs verbetert, zodat meer leerlingen voldoende kennis hebben van democratische principes en de kernwaarden van de democratische rechtsstaat, om volwaardig als burger te kunnen functioneren in de samenleving. In 2009 bleek dat het aandeel leerlingen dat dit niveau behaalde 57 procent was. Het doel is dat dit percentage in 2016 is toegenomen. Dit wordt gemeten door de deelname aan internationaal onderzoek naar kennis, vaardigheden en houding van leerlingen op burgerschap (ICCS). In 2016 wordt dit onderzoek opnieuw afgenomen. De resultaten van het onderzoek worden verwacht in 2017.

Welke beweging is zichtbaar?

De inspectie meet de voortgang van scholen op de verbetering van hun burgerschapsonderwijs, als een belangrijke factor in de verbetering van de prestaties van leerlingen. In het Onderwijsverslag 2014/2015 (april 2016) rapporteerde de inspectie dat verreweg de meeste scholen burgerschapsonderwijs verzorgen. De kwaliteitszorg voor dat onderwijs laat echter te wensen over; die is op 70 procent van de scholen voldoende. Rond de jaarwisseling van 2016/2017 brengt de inspectie een themarapport uit over de praktijk van burgerschap (incl. de maatschappelijke stage) op scholen.

Welke acties worden ondernomen?

Om scholen te ondersteunen en verdere ontwikkeling van het burgerschapsonderwijs te stimuleren, biedt SLO scholen al enkele jaren een handreiking bij het ontwikkelen van hun burgerschapsonderwijs via de website www.burgerschapindeschool.nl. Daarop staan ook de schoolvoorbeelden en verwijzingen naar materiaal. Voor leraren wordt voorzien in trainingsaanbod voor het voeren van klassengesprekken over maatschappelijke thema's die gevoelig kunnen liggen. De Alliantie Burgerschap werkt met een groep scholen aan het in kaart brengen van de resultaten van leerlingen bij verschillende aanpakken van burgerschapsonderwijs.

4) Aandeel tevredenheid oud-leerlingen / vervolgonderwijs over de voorbereiding op het vervolgonderwijs

Doelstelling

De ambitie is dat leerlingen gericht worden begeleid (zowel cognitief als beroepsmatig) op de overstap naar het vervolgonderwijs. Op deze manier wordt een soepele doorstroom en een doorgaande leerlijn gecreëerd tussen de verschillende onderwijssectoren. Kennis over hoe leerlingen het in het vervolgonderwijs doen is hiervoor een belangrijk gegeven. Het meten van enerzijds de tevredenheid van oud-leerlingen, en anderzijds de tevredenheid van het vervolgonderwijs, is een manier om inzichtelijk te maken hoe de inhoudelijke doorstroom van het toeleverend onderwijs naar het vervolgonderwijs wordt ervaren, met name op het terrein van opgedane kennis en vaardigheden. Gestreefd wordt naar een substantieel hoger percentage tevredenheid van oud-leerlingen en van het vervolgonderwijs in 2017. Een nulmeting van de mate van tevredenheid van oud-leerlingen wordt gemeten via specifieke (tevredenheids-)vragen in de schoolverlatersonderzoeken van het CBS. In de tweede helft van 2016 wordt dit onderzoek afgenomen en de resultaten zijn in 2017 beschikbaar. Een nulmeting voor het meten van tevredenheid van het vervolgonderwijs is daarom nog niet beschikbaar.

Welke acties worden ondernomen?

Naast de acties die worden ondernomen om de tevredenheid te meten van oud-leerlingen en het vervolgonderwijs, wordt door de VO-raad gewerkt aan het project 'Werken met Doorstroominformatie'. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het goed gebruiken van de beschikbare doorstroominformatie. Middelbare scholen (en hun partners uit het vervolgonderwijs)

worden hierbij door de VO-raad ondersteund bij het optimaal gebruik maken van doorstroominformatie en het vertalen van deze gegevens in concrete acties rond de verbetering van voorbereiding, overdracht en instroom van (oud-)leerlingen.

5) Aandeel thuiszittende leerlingen dat na drie of meer maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod

Doelstelling

Om adequaat invulling te geven aan de zorgplicht zijn scholen verplicht om een passend en tijdig aanbod te bieden aan leerlingen die extra onderwijsondersteuning nodig hebben. De ambitie is om per 2020 geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis te laten zitten zonder een passend onderwijsaanbod, tenzij de leerling is vrijgesteld van de leerplicht. Om deze ambitie te halen meten we het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren die ingeschreven staan op een school en langer dan 3 maanden ongeoorloofd afwezig zijn (langdurig relatief verzuimer) en het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling die langer dan 3 maanden niet ingeschreven staan op een school (absoluut verzuimer).

Welke beweging is zichtbaar?

In het schooljaar 2014-2015 was het aandeel thuiszitters dat drie of meer maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod 0,17 procent (exclusief vso, circa 1600 leerlingen). Begin december wordt met de tiende voortgangsrapportage passend onderwijs gerapporteerd over het aandeel thuiszitters in het schooljaar 2015-2016. In dezelfde brief worden de tussendoelen voor de komende jaren geformuleerd, toewerkend naar het einddoel dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod.

Welke acties worden ondernomen?

Om de ambitie voor 2020 gezamenlijk kracht bij te zetten is op 13 juni 2016 het Thuiszitterspact ondertekend door de ministeries van OCW, VWS, VenJ, de VNG, PO-Raad en VO-Raad. Landelijke partners spreken daarin af gemeenten en samenwerkingsverbanden te stimuleren om in elke regio een sluitende thuiszittersaanpak te realiseren en hen daarbij te ondersteunen. Belangrijk onderdeel van het pact is de aanstelling van voormalig Kinderombudsman Marc Dullaert als aanjager van de afspraken. Hij stimuleert, ondersteunt en spreekt de regio's waar het minder goed gaat gericht aan. De afspraken uit het pact worden gemonitord via het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs en de jaarlijkse leerplichttelling. Onderdeel van een sluitende aanpak is de afspraak over doelen voor de reductie van het aantal thuiszitters en over doorzettingsmacht. Een belangrijke ontwikkeling is dat thuiszittende leerlingen steeds beter in beeld komen. Onderwijs en gemeenten registreren beter over welke leerlingen het gaat en maken afspraken over hoe voor alle leerlingen een passende plek kan worden gevonden. De volgende stap is de doorontwikkeling naar maatwerk, zodat er binnen de samenwerkingsverbanden voor alle leerlingen een passende onderwijsplek is. Daarvoor is visie, ruimte, creativiteit en lef nodig van alle betrokkenen.

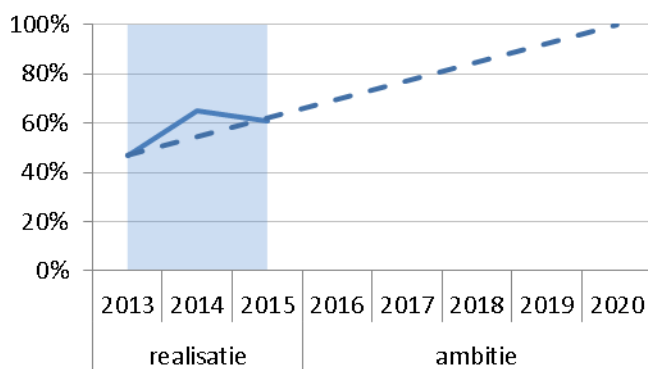
Om thuiszitten te voorkomen is het belangrijk om verzuim zo vroeg mogelijk te signaleren, te registreren en actie te ondernemen. Daarom wordt het vanaf schooljaar 2016-2017 mogelijk langdurig relatief verzuim (Irv) van meer dan vier weken te melden via het Verzuimloket van DUO. Scholen en gemeenten krijgen een signaal van het Verzuimloket als het systeem een mogelijk geval van Irv detecteert zodat zij actie kunnen ondernemen. De landelijke partners blijven de gemeenten en samenwerkingsverbanden stimuleren en ondersteunen met goede voorbeelden, regionale bijeenkomsten en handreikingen. Informatie hiervoor wordt ontsloten via www.passendonderwijs.nl/in-en-om-de-school/thuiszitten-voorkomen/ en www.onderwijsjeugd.nl.

2. De school als lerende organisatie

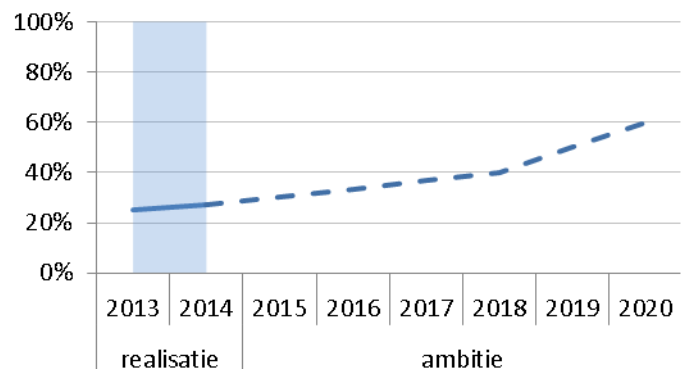
Goed voortgezet onderwijs betekent dat er een ambitieuze leercultuur is voor leerlingen, docenten en schoolleiding. We hebben de ambitie om leerlingen meer te boeien, het onderwijs meer te laten prikkelen, leerlingen vragen te laten stellen, een onderzoekende houding aan te leren en vakmanschap daadwerkelijk te waarderen. Dat vereist dat leerlingen kunnen leren in een inspirerende leeromgeving: in een lerende organisatie leren leerlingen meer. In een lerende organisatie werkt men opbrengstgericht door resultaten van leerlingen te meten en te analyseren. Onderwijskwaliteit hangt in sterke mate samen met het interne kwaliteitsbewustzijn op alle niveaus: op docenten-, team-, school- en bestuursniveau.

6) Opbrengstgericht werken

Aandeel afdelingen dat adequaat fase 1 doorloopt (meten en analyseren van leerling resultaat)

Aandeel leraren dat de analyses van de prestaties van hun leerlingen gebruikt bij de vormgeving van hun onderwijs

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag

Doelstelling

Om het beste uit alle leerlingen te halen is de ambitie dat alle vo-scholen in 2020 opbrengstgericht werken. Het beginpunt (fase 1) voor opbrengstgericht werken is het op schoolniveau kunnen meten en analyseren van de leerresultaten. De vervolgstap is dat docenten ook in de klas hun wijze van lesgeven aanpassen op basis van deze gegevens. Beweging hierop vraagt het samenkomen van veel verschillende ontwikkelingen: zoals het inzetten van toetsen om van te leren (formatieve evaluatie) en professionalisering van docenten, bijvoorbeeld het kunnen differentiëren naar aanleiding van verschillende leerbehoeften van leerlingen. Ook schoolleiders die zorgdragen voor een open cultuur, waarin het leren van elkaar centraal staat, is een belangrijke voorwaarde om dit te realiseren. De ambitie is dat in 2020 op 60 procent van de afdelingen de leraren de gemeten en geanalyseerde data ook op klasniveau gebruiken om zo het onderwijs te verbeteren, meer aangepast op de leerbehoeften van leerlingen.

Welke beweging is zichtbaar?

In het opbrengstgericht werken op schoolniveau was een duidelijke vooruitgang zichtbaar tussen 2013 en 2014. Het in 2015 gemeten percentage (61 procent) ligt iets lager dan in 2014 (65 procent), maar de ambitie uit het bestuursakkoord vo 2012-2015 (50 procent) is ruimschoots gehaald.⁴ Over de vraag of de verbetering in het gebruik van leerling gegevens door docenten bij het vormgeven van de lessen van 2014 ten opzichte van 2013 (27 procent van de leraren) is doorgezet in 2015, zijn geen gegevens beschikbaar. Opbrengstgericht werken is een belangrijk thema op scholen. In de VO2020 scan geven nagenoeg alle schoolleiders aan dat opbrengstgericht werken leidend is voor de professionalisering van docenten.⁵

Welke acties worden ondernomen?

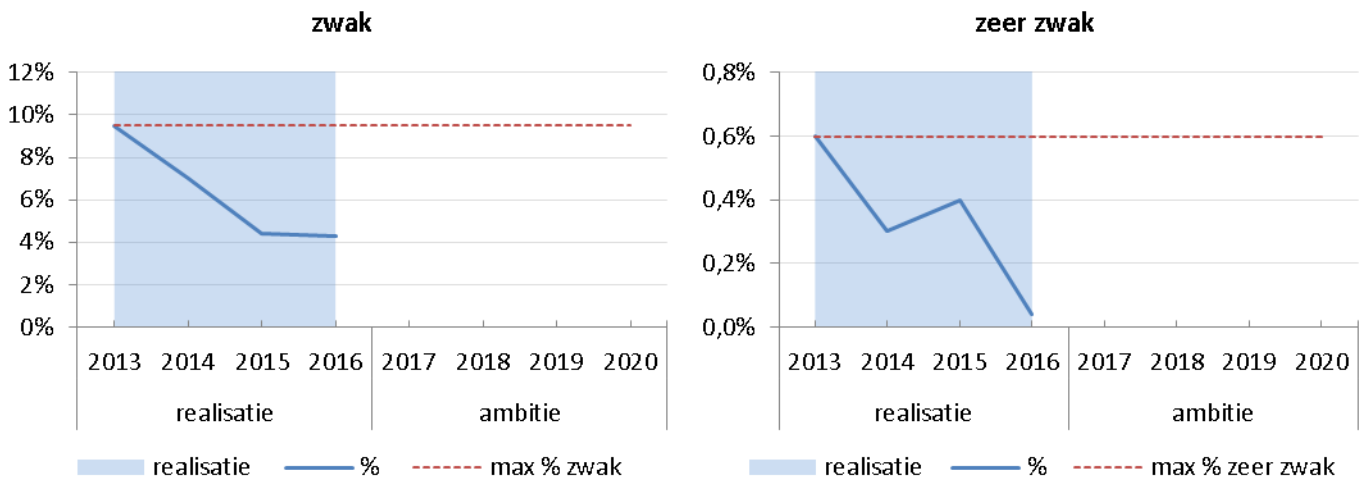
Om verdere stappen te zetten op opbrengstgericht werken op school- en klasniveau, is het leren in netwerken kansrijk. Docenten kunnen zich dan in teams een nieuwe werkwijze eigen maken en leren van de aanpak op andere scholen en van externe experts. Op het gebied van opbrengstgericht werken zijn er een aantal netwerken, zoals van de universiteiten Twente, Utrecht en Maastricht. Hier wordt kennis ontwikkeld over het gebruik van data in de klas door problemen en vraagstukken uit de praktijk te onderzoeken met (teams van) leraren en schoolleider. Verder zijn er bestaande netwerken van scholen in het gezamenlijke project professionele leergemeenschappen van de Onderwijscoöperatie en de VO-raad. In het project "Naar een ambitieus leerklimaat", inmiddels onderdeel van het programma Stap 2 van de VO-raad, is een vorm van collegiale visitatie

⁴ Vergaderjaar 2011-2012, 31289, nr 110, 20 december 2011

⁵ Deze scan is uitgevoerd door de VO-raad waarbij het gegeven beeld is gebaseerd op de reactie van 670 scholen die de scan hebben ingevuld.

ontwikkeld om de lerende cultuur binnen de eigen school, binnen het team en in de klas te versterken. In regionale leernetwerken wisselen schoolleiders, teamleiders en leraren kennis en ervaringen uit over specifieke kwaliteitsvragen, bijvoorbeeld over het beter inspelen op verschillen tussen leerlingen, de manier waarop data daarbij kan helpen en wat goede methoden en instrumenten daarvoor zijn. Ook de diagnostische tussentijdse toets (hierna: DTT), die de afgelopen jaren is ontwikkeld (schooljaar 2016-2017 is het laatste pilotjaar) biedt mogelijkheden om gegevens over de ontwikkeling van leerlingen te gebruiken voor onderwijsverbetering. De DTT is bedoeld als een hulpmiddel dat leerling en docent informatie geeft over waar de leerling staat in het leerproces. Het wil de docent handvatten bieden om onderwijs op maat te bieden, door gerichte feedback op basis van gedetailleerde informatie. De DTT is daarmee één van de vele middelen en manieren waarmee een school kan werken aan formatieve evaluatie. In het najaar van 2016 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de wijze waarop een formatieve evaluatie / feedback cultuur op scholen kan worden gestimuleerd. Tot slot werken scholen in Leerlabs die de VO-raad organiseert (vanuit het project Leerling2020) samen aan vraagstukken over onder meer datagebruik op school en in de klas en de inzet van ICT-toepassingen daarbij (zie ook indicator nr.15 ICT didactische vaardigheden).

7) Aandeel zwakke en zeer zwakke afdelingen in het voortgezet onderwijs

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag

Doelstelling

Om te voorkomen dat leerlingen onderwijs krijgen dat onder de maat is, gaan we het kwaliteitsbesef bij zwakke en zeer zwakke scholen en bij scholen die zich in de risicozone bevinden, nadrukkelijk versterken. Het doel is om te voorkomen dat leerlingen onderwijs van onvoldoende kwaliteit krijgen, en aan te sturen op snelle verbetering bij scholen waar dit al wel het geval is. Afgesproken is dat het aandeel zeer zwakke (0,6 procent in 2013) en zwakke (9,5 procent in 2013) afdelingen substantieel daalt.

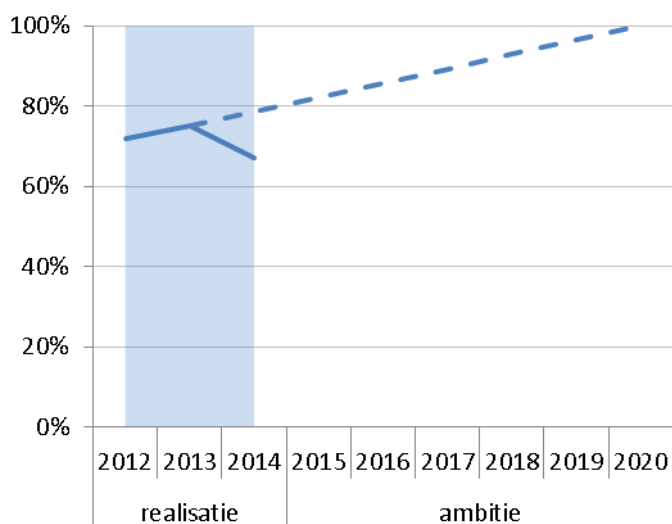
Welke beweging is zichtbaar?

Bij zwakke afdelingen heeft de dalende trend het afgelopen jaar doorgezet naar 4,3 procent (119 afdelingen). Het aandeel zeer zwakke afdelingen is sterk gedaald, er is slechts één afdeling zeer zwak. De inzet van toezicht en beleid om afdelingen met een zwakke kwaliteit op te sporen en er boven op te helpen, zijn zeer succesvol.

Welke acties worden ondernomen?

Zwakke en zeer zwakke afdelingen kunnen al enkele jaren gebruik maken van het ondersteuningsaanbod 'Leren verbeteren', dat door OCW wordt gesubsidieerd. Voor dergelijke afdelingen in de noordelijke provincies (in Groningen, Friesland en Drenthe) is bij de Rijksuniversiteit Groningen in aanvulling daarop sinds het schooljaar 2013/2014 een ondersteuningsproject voor de docenten ingericht (van Zwak naar Sterk). Naast de ondersteuning attendeert de inspectie scholen sinds 2011-2012 op dalende opbrengsten zodat de school tijdig kan gaan werken aan een verbetertraject. Om er voor te zorgen dat de onderwijskwaliteit sneller op orde is, is er voor afdelingen die ondanks de attendering/waarschuwing zeer zwak zijn geworden een wettelijk verplichte verbetertermijn vastgelegd. Zeer zwakke afdelingen moeten zich vanaf het schooljaar 2015-2016 binnen 12 maanden verbeteren naar ten minste zwak. Dit alles om te zorgen dat zwakke en zeer zwakke afdelingen zo snel mogelijk weer onderwijs van voldoende kwaliteit gaan verzorgen voor de leerlingen.

8) Aandeel (zeer) zwakke afdelingen dat zich binnen de gestelde termijn verbetert

Doelstelling

In 2020 verbeteren alle (zeer) zwakke afdelingen zich binnen 1 jaar respectievelijk 2 jaar. Gekeken wordt of de scholen die in een bepaald schooljaar zwak, dan wel zeer zwak zijn bevonden, zich binnen de gestelde termijn van respectievelijk één of twee jaar verbeteren. Op deze manier kunnen 'cohorten' zwakke en zeer zwakke scholen worden vergeleken.

Welke beweging is zichtbaar?

In totaal heeft in 2014 67 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen zich binnen de termijn verbeterd. Dit is een daling ten opzichte van 2013. Van belang hierbij te melden is dat de grafiek een samengestelde lijn weergeeft. Door het gering aantal zeer zwakke afdelingen (<10) kan een kleine verandering echter grote verschillen geven in de cijfers ten opzichte van voorgaande jaren.

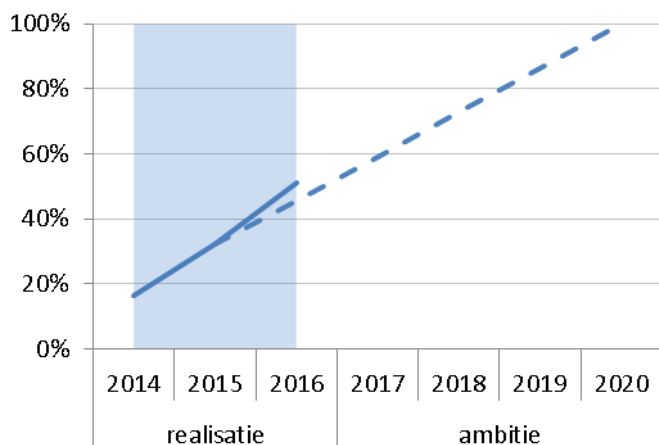
Er lijkt een verband te zijn tussen de daling van het aantal zwakke en zeer zwakke afdelingen in het voortgezet onderwijs en het terugdringen van de verbetertermijn. De inspectie geeft aan dat de problematiek van de overgebleven afdelingen (zeer) zwak ernstiger en complexer is.

Welke acties worden ondernomen?

Zwakke en zeer zwakke afdelingen kunnen al enkele jaren gebruik maken van het ondersteuningsaanbod 'Leren verbeteren', dat door OCW wordt gesubsidieerd. Voor dergelijke afdelingen in de noordelijke provincies (in Groningen, Friesland en Drenthe) is bij de Rijksuniversiteit Groningen in aanvulling daarop sinds het schooljaar 2013/2014 een ondersteuningsproject voor de docenten ingericht (van Zwak naar Sterk). Naast de ondersteuning attendeert de inspectie scholen sinds 2011-2012 op dalende opbrengsten zodat de school tijdig kan gaan werken aan een verbetertraject. Om er voor te zorgen dat de onderwijskwaliteit sneller op orde is, is er voor afdelingen die ondanks de attentering/waarschuwing zeer zwak zijn geworden een wettelijk verplichte verbetertermijn vastgelegd. Zeer zwakke afdelingen moeten zich vanaf het schooljaar 2015-2016 binnen 12 maanden verbeteren naar ten minste zwak. Dit alles om te zorgen dat zwakke en zeer zwakke afdelingen zo snel mogelijk weer onderwijs van voldoende kwaliteit gaan verzorgen voor de leerlingen.

Bron: Inspectie van het Onderwijs

9) Aandeel (zeer) zwakke afdelingen dat in een jaar gebruikmaakt van een intensief verbeterprogramma

Doelstelling

In 2020 maken alle (zeer) zwakke afdelingen van scholen in het vo gebruik van een intensief verbeterprogramma.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2013-2014 hebben 16 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen deelgenomen aan een intensief verbeterprogramma. In 2014-2015 is er een stijging zichtbaar in de deelname aan een intensief verbeterprogramma naar 32 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen. In 2015-2016 is er wederom een stijging zichtbaar en hebben 51 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen deelgenomen aan een verbeterprogramma. Dit toont aan dat zwakke en zeer zwakke afdelingen zich in toenemende mate actief inzetten om hun kwaliteit te verbeteren. Deze indicator ligt daarmee op schema.

Voor de (zeer) zwakke afdelingen wordt gestreefd naar een

Bron: Inspectie van het Onderwijs, VO-raad en Rijksuniversiteit Groningen

intensivering van het bereik van een ondersteuningsaanbod Leren verbeteren. Hierbij wordt het bereik van september 2014 (het moment waarna de intensivering van start is gegaan) als nulmeting gezien. Daarnaast wordt gekeken welke (zwakke en zeer zwakke) afdelingen in de noordelijke provincies gebruik maken van de ondersteuning vanuit het project Van Zwak naar Sterk aangeboden door de Rijksuniversiteit Groningen. De ondersteuning vanuit deze twee projecten (door OCW gesubsidieerd, en expliciet gericht op de zwakke en zeer zwakke scholen) is uiteraard niet het volledige aanbod waar scholen gebruik van kunnen maken om de onderwijskwaliteit snel te verbeteren. Er is daarnaast ook sprake van commercieel aanbod. Het gebruik hiervan is niet bekend.

Welke acties worden ondernomen?

Zwakke en zeer zwakke afdelingen kunnen al enkele jaren gebruik maken van het ondersteuningsaanbod 'Leren verbeteren', dat door OCW wordt gesubsidieerd. Voor dergelijke afdelingen in de noordelijke provincies (in Groningen, Friesland en Drenthe) is bij de Rijksuniversiteit Groningen in aanvulling daarop sinds het schooljaar 2013/2014 een ondersteuningsproject voor de docenten ingericht (van Zwak naar Sterk). Naast de ondersteuning attendeert de inspectie scholen sinds 2011-2012 op dalende opbrengsten zodat de school tijdig kan gaan werken aan een verbetertraject. Om er voor te zorgen dat de onderwijskwaliteit sneller op orde is, is er voor afdelingen die ondanks de attendering/waarschuwing zeer zwak zijn geworden een wettelijk verplichte verbetertermijn vastgelegd. Zeer zwakke afdelingen moeten zich vanaf het schooljaar 2015-2016 binnen 12 maanden verbeteren naar ten minste zwak. Dit alles om te zorgen dat zwakke en zeer zwakke afdelingen zo snel mogelijk weer onderwijs van voldoende kwaliteit gaan verzorgen voor de leerlingen.

10) Aandeel scholen in het basisarrangement dat deelneemt aan een verbeterprogramma en dat zich binnen 3 jaar verbetert.

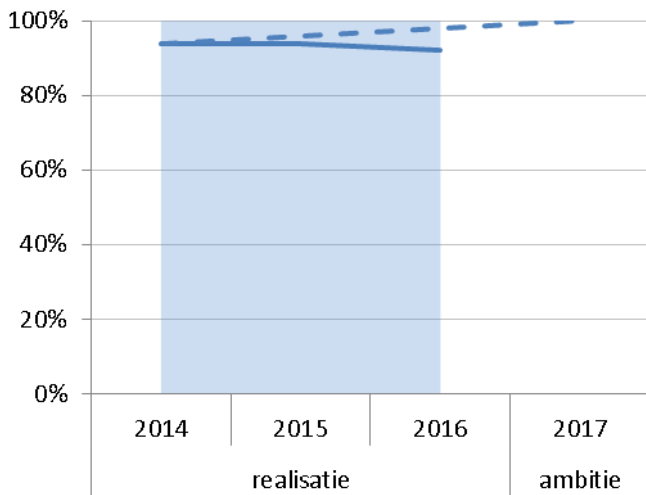
Doelstelling

Scholen in het basisarrangement die deelnemen aan een verbeterprogramma verbeteren zich binnen drie jaar.

Welke beweging is zichtbaar?

Ruim een derde van alle scholen in het vo heeft deelgenomen aan het programma School aan Zet. Ook worden scholen ondersteund in het programma 'Stap 2' van de VO-raad om zich te ontwikkelen tot een professionele schoolorganisatie. Tevens kunnen scholen deelnemen aan andere verbeterprogramma's. Hierover zijn echter geen gegevens bekend. In oktober 2015 is School aan Zet geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat de scholen de scholen in beweging zijn gekomen. Er zijn doelen en ambities geformuleerd en deelnemers hebben contacten met andere scholen gelegd om van elkaar te leren. Tegelijkertijd speelt zich nog veel af op het niveau van de schoolleider en zouden docenten meer betrokken moeten worden. De onderzoekers geven aan dat er te weinig data voorhanden is om een breed en valide zicht te krijgen van de ontwikkeling van deze scholen. Ook de inspectie heeft geen informatie op schoolniveau over de verbeteringen van scholen die deel hebben genomen aan een verbeterprogramma. Het ontbreken van voldoende informatie is aanleiding om deze indicator vanaf volgend jaar te schrappen.

11) Aandeel scholen dat Vensters VO heeft ingevuld.

Bron: VO-raad

Doelstelling

De ambitie is dat in 2017 alle scholen Vensters VO hebben gevuld en transparant zijn naar ouders, leerlingen, toezichthouders, medezeggenschapsraden en andere belanghebbenden. Hierbij presenteren zij een samenhangende set van centrale en decentrale indicatoren. Elke school plaatst de uitkomsten met een eigen toelichting in de lokale context.

Welke beweging is zichtbaar?

In het VO hebben inmiddels 1.277 scholen (92 procent) Scholen op de Kaart gevuld (de nieuwe naam van Vensters VO). Van de besturen is 92 procent actief aan de slag met Scholen op de Kaart.⁶ Begin 2016 hebben de PO-Raad en VO-raad in nauwe samenwerking met OCW en met betrokkenheid van Ouders & Onderwijs en LAKS een gebruikersonderzoek uitgevoerd naar scholenopdekaart.nl. Hieruit komt naar voren dat ouders een duidelijke behoefte hebben aan betrouwbare en vergelijkbare informatie over scholen. Ouders zijn tevreden over de informatie op scholenopdekaart.nl wanneer zij naar scholen kijken die hun profiel hebben gevuld. Aandachtspunten voor de verdere doorontwikkeling zijn voornamelijk gevuldheid en bekendheid van scholenopdekaart.nl. De stagnatie in 2016 heeft te maken met een andere (strengere) wijze van meten, zie voetnoot 6. De indicator ligt daarom toch op schema.

Welke acties worden ondernomen?

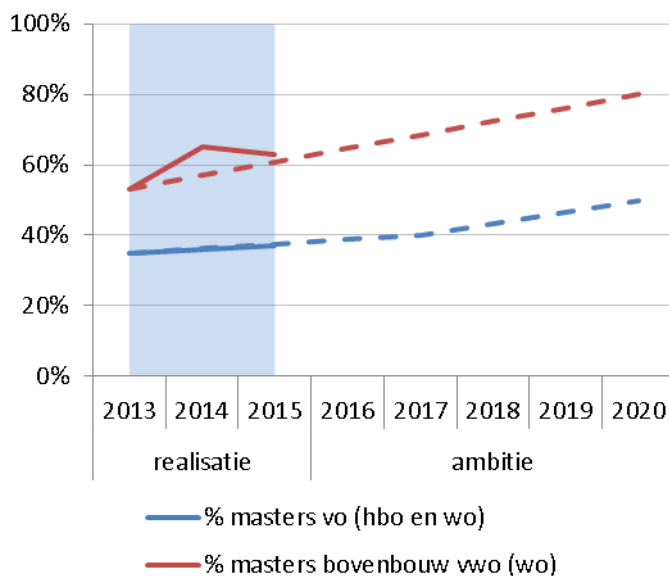
De PO-Raad en VO-raad zetten zich gezamenlijk in om de vindbaarheid, naamsbekendheid en gebruiksvriendelijkheid van scholenopdekaart.nl verder te vergroten. De aanbevelingen uit het bezoekersonderzoek worden verder ingevuld, onder andere door een campagne om de naamsbekendheid te vergroten en de informatie op scholenopdekaart.nl beter te laten aansluiten bij de behoeftes van ouders. OCW draagt bij aan de naamsbekendheid door ouders van leerlingen in groep 8 te wijzen op het bestaan van scholenopdekaart.nl en dat het goede gebruik van deze informatie kan helpen bij de schoolkeuze waar zij voor staan.

⁶ De scholen binnen een bestuur kunnen indicatoren publiceren op Scholen op de Kaart. Om de indicatoren van verschillende scholen te kunnen vergelijken is het belangrijk een compleet beeld van de school te hebben. Wanneer 80 procent van deze indicatoren online staan, doet een school actief mee aan Scholen op de Kaart. Deze definitie is ten opzichte van de vorige meting gewijzigd, scholen moeten nu meer gegevens invullen voordat zij als actief worden beschouwd. Daarom is er een kleine daling van het aantal actieve scholen. Een bestuur is actief als er iemand binnen het bestuur accounts aanmaakt voor collega's (een zogenaamde gebruikersbeheerder). Voor een uitgebreidere toelichting, zie de editie van VO-actueel van 27 oktober.

3. Professionalisering leraren

De versterking en borging van de professionaliteit van leraren, schoolleiders en bestuurders is een belangrijke sleutel tot het verder verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. Het is cruciaal dat leraren beschikken over voldoende kennis en vaardigheden om talenten uit te dagen en te differentiëren in de klas. Afgesproken is dat leraren zowel de basis- als complexe vaardigheden beheersen. Daarnaast dienen leraren te beschikken over voldoende basiskennis en vaardigheden op het gebied van ICT en e-didactiek hebben. Startende leraren worden begeleid om uitval uit het beroep te voorkomen en bekwaamheden door te laten groeien. Onbevoegd lesgeven wordt geminimaliseerd. Het lerarenregister is het sluitstuk van het proces van de voortdurende professionele ontwikkeling van leraren.

12) Aandeel leraren met een afgeronde hbo of wo masteropleiding

Doelstelling

De ambitie is om in 2020 50 procent hbo- en wo-masteropgeleide leraren te hebben in het voortgezet onderwijs. Specifiek voor de bovenbouw vwo is het doel gesteld op 80-85 procent wo-masteropgeleide leraren in 2020.

Welke beweging is zichtbaar?

Vanaf 2016 wordt er gewerkt met een nieuwe, meer nauwkeurige indicator. Daaruit blijkt dat in 2013 ca. 35 procent hbo- en wo-masteropgeleide leraren in het vo waren. In 2014 was dit 36 procent. In 2015 is dit volgens de nieuwe meting verder gestegen naar 37 procent. Met betrekking tot masters in de bovenbouw lijkt er een forse stijging van het masterpercentage na 2013 zichtbaar, gevolgd door een kleine daling van 2014 naar 2015. Een verklaring voor de abrupte stijging kan zijn dat met de aangescherpte meetmethode universitair opgeleide docenten beter in beeld komen. Door deze aangescherpte meetmethode is ook helder dat relatief veel docenten met een universitaire master de wat oudere docenten zijn die nu met pensioen gaan. Dat kan een verklaring zijn van de lichte daling in 2014-2015. Hiermee liggen we vooralsnog op koers.

Welke acties worden ondernomen?

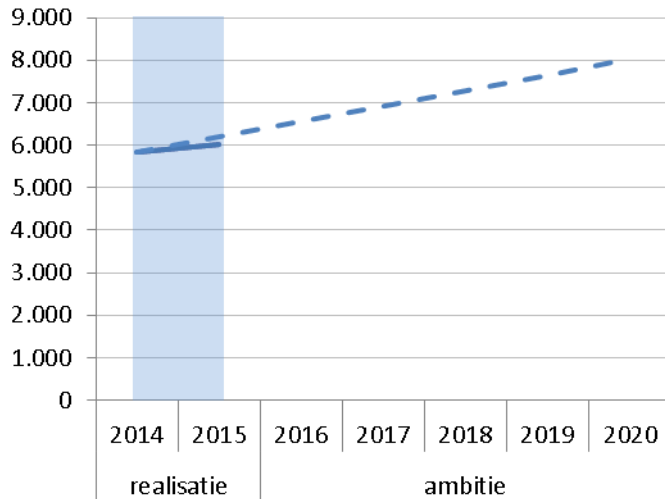
Schoolbesturen ontvangen via de prestatieboxmiddelen om te investeren in goede loopbanen van docenten. Met instrumenten als de functiemix en de Lerarenbeurs investeert OCW jaarlijks tientallen miljoenen in de mogelijkheden voor leraren om een master te behalen en vervolgens daarnaar ook beloond te kunnen worden. Ook met regelingen zoals de Tegemoetkoming Studiekosten Onderwijsmasters, zij-instroom en Vierslagleren investeert OCW miljoenen in de masteropleidingen van docenten.

In het stimuleren van de master ambitie is gedegen HRM-beleid essentieel. Docenten moeten ruimte en tijd krijgen voor de studie. En na de studie kunnen deze docenten op nieuwe vakken of uitdagende functies worden geplaatst, waarbij ze zich bijvoorbeeld kunnen ontwikkelen tot toetsspecialist of onderwijsontwerper. Zo kunnen ze voor het onderwijs behouden blijven. De VO-raad ondersteunt scholen in het programma 'Stap 2' door regionale gesprekken te voeren met schoolbesturen en scholen over schoolontwikkeling, hrm-beleid en de masterambitie. Daarbij gaat speciale aandacht uit naar de gezamenlijke behoefte aan passende

Bron: IPTO+

masteropleidingen, zodat daarover gerichte gesprekken met universiteiten en hogescholen gevoerd kunnen worden. Bovendien worden er speciale masterclasses en handreikingen aangeboden aan VO-besturen over de masterambitie. OCW ondersteunt flexibele lerarenopleidingen op masterniveau door meer ruimte te creëren in regelgeving. Daarnaast heeft OCW dit najaar een financiële impuls gegeven aan innovaties voor flexibele lerarenopleidingen, zoals blended learning, maatwerktrajecten en afstandsonderwijs.

13) Aantal structurele opleidingsplaatsen

Bron: DUO

Doelstelling

Ter versterking van de samenwerking tussen scholen en (universitaire) lerarenopleidingen rond schoolontwikkeling, spelen (academische) opleidingsscholen een betekenisvolle rol. De ambitie is dan ook dat het aantal academische opleidingsplaatsen in 2020 met minimaal 2200 en zo mogelijk 4000 toeneemt.

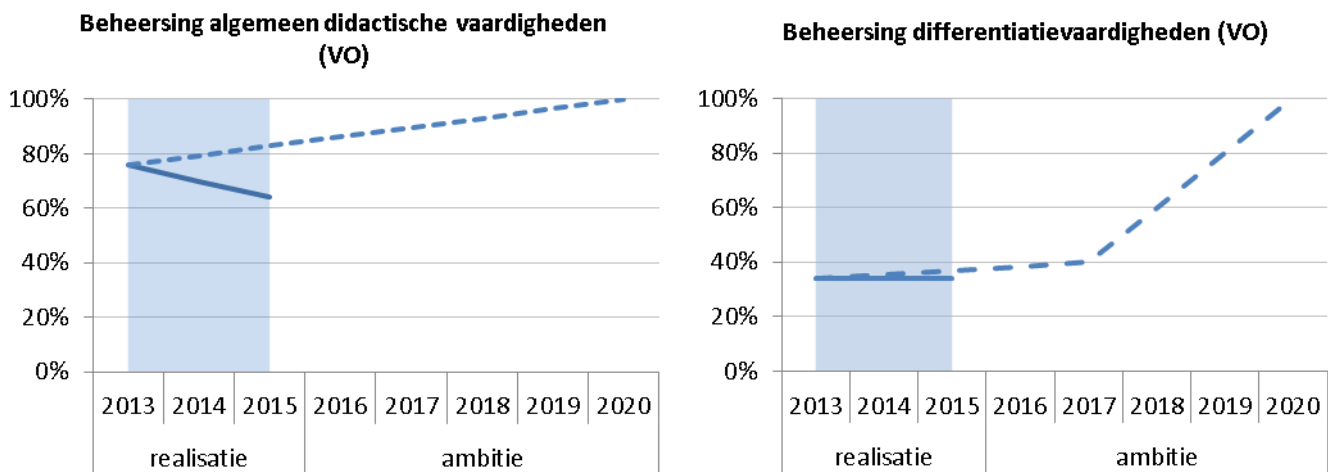
Welke beweging is zichtbaar?

In 2014/2015 waren er 6009 opleidingsplaatsen. Dit is een stijging van 180 opleidingsplaatsen ten opzichte van het jaar ervoor. Deze extra plaatsen zijn volledig bij bestaande opleidingsscholen gerealiseerd. In 2015 zijn zeven nieuwe opleidingsscholen (voorlopig) toegelaten die tezamen beogen 1100 extra opleidingsplekken te realiseren. In 2016 volgen nog zeven nieuwe opleidingsscholen en in 2017 volgt een laatste groep. Deze aspirant-opleidingsscholen worden na het tweede jaar afgerekend op het aantal studenten dat ze opleiden en de extra opleidingsplekken die bij deze opleidingsscholen worden gerealiseerd zijn vanaf dat moment ook in de cijfers terug te zien. Deze ambitie ligt daarmee op schema.

Welke acties worden ondernomen?

De VO-raad stimuleert en ondersteunt scholen en lerarenopleidingen die een nieuwe opleidingsschool willen starten. DUO houdt het aantal opleidingsplaatsen bij.

14) Aandeel leraren dat de algemeen didactische en differentiatievaardigheden beheerst

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag

Algemene didactische en differentiatievaardigheden⁷

Doelstelling

De ambitie is dat alle leraren in 2020 de algemeen didactische en differentiatievaardigheden beheersen. Dit jaar waren de cijfers uitgesplitst naar jaren werkervaring voor het vo niet beschikbaar. Voor de beheersing van de vaardigheden zonder uitsplitsing naar ervaring baseren we ons op het Onderwijsverslag 2013-2014 van de inspectie dat in mei 2015 uitkwam.⁸

Welke beweging is zichtbaar?

Cijfers van de inspectie laten zien dat de beheersing van zowel de algemeen didactische vaardigheden als de differentiatievaardigheden aandacht behoeven. Het aandeel leraren in het vo dat de differentiatievaardigheden beheerst blijft al enige jaren steken op een derde. Afgelopen schooljaar constateerde de inspectie dat het aandeel leraren dat de algemeen didactische vaardigheden beheerst zelfs significant is afgenomen. Dat is te wijten aan de onderliggende indicatoren 'de onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw' en, in mindere mate, op de indicator 'de leerlingen zijn actief betrokken'. De oorzaak van de daling op deze specifieke indicatoren is niet bekend. Er is een trendbreuk nodig om te komen tot de doelstellingen van 100 procent in 2020.

Welke acties worden ondernomen?

Vanuit de sector en OCW zijn er diverse acties om een impuls te geven professionalisering op het gebied van vakdidactiek: de programma's Stap 2, Begeleiding Startende Leraren, Toptalenten, de Lerarenagenda en de Leerlabs van het Doorbraakproject Onderwijs en ICT. Hoewel de verwachting is dat het tijd kost om een trendbreuk te realiseren, omdat het tijd kost om de complexe vaardigheden te ontwikkelen en de randvoorwaarden op school op orde te brengen, gebeurt er nu onvoldoende. Om een doorbraak te realiseren zijn met de PO-Raad, VO-raad, VH, VSNU, bonden, de Onderwijscoöperatie en de inspectie nadere analyses gemaakt en diverse gesprekken gevoerd. Omdat er nog onvoldoende zicht is op waarom de differentiatievaardigheden niet vooruit gaan is afgesproken om een verdiepend onderzoek te laten uitvoeren, dat meer inzicht moet verschaffen in het probleem en de effectiviteit van beleidsmaatregelen. Daarnaast zijn aanvullende acties afgesproken. De VO-raad draagt het belang van meer maatwerk in de sector uit. De VO-raad focust daarbij onder andere op het versterken van de differentiatievaardigheden van docenten en de rol die besturen en scholen hebben in het versterken van deze vaardigheden. Voor besturen en schoolleiders heeft de VO-raad een praktische handreiking ontwikkeld hoe vanuit Strategisch HRM bij te dragen aan het versterken van de differentiatievaardigheden van docenten. Het project Leerling2020 heeft de werkconferentie 'Morgen gaan we differentiëren' georganiseerd voor een brede groep scholen. In de werkconferentie zijn goede voorbeelden uitgewisseld.

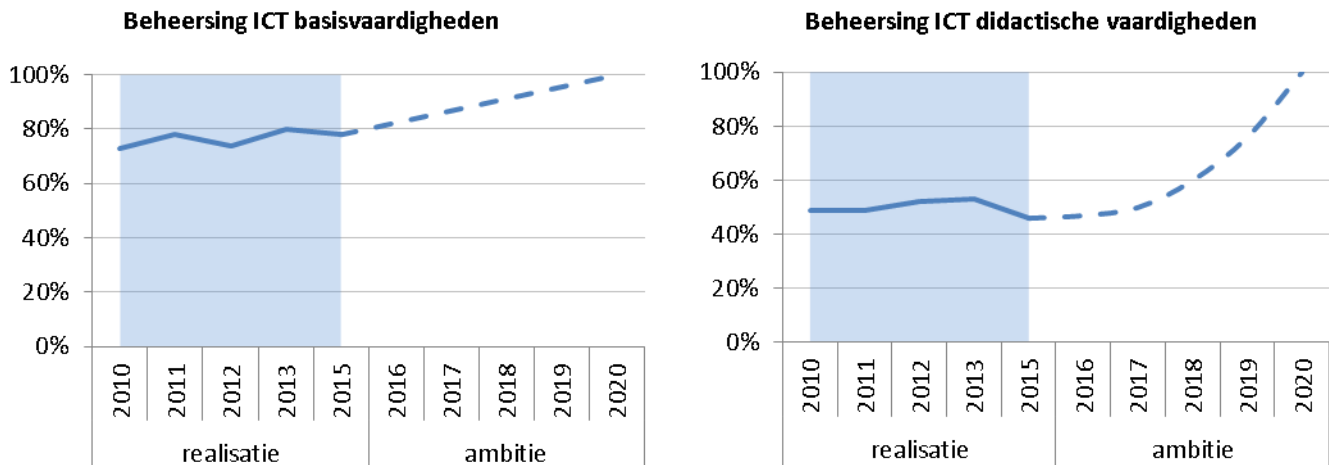
In alle programma's die de VO-raad uitvoert is aandacht voor de differentiatievaardigheden van docenten. In het programma Maatwerk vanuit het oog op talentbenutting van leerlingen en vanuit Stap 2 vanuit de essentiële verbinding met strategisch HRM. Ook in het programma Opleiden in de School zal het thema differentiatievaardigheden de komende tijd meer aandacht krijgen. Juist hierin werken scholen en opleidingen samen aan de ontwikkeling van de professional. Concreet zal de VO-raad dit thema bespreken met de huisacademies van besturen en scholen en zal het Steunpunt Opleiden in de School komend jaar een symposium organiseren hoe lerarenopleidingen en scholen samen kunnen werken aan het versterken van de differentiatievaardigheden. In elk geval zullen daarin succesvoorbeelden rondom co-teaching worden gedeeld. De Onderwijscoöperatie start in samenwerking met de inspectie en de raden een pilot met een observatie-methode. Onderzoekresultaten en goede voorbeelden over differentiatie in de klas zijn nog niet centraal terug te vinden. OCW wil deze goede voorbeelden verzamelen en delen via de website Leraren.nl. Ook de raden gaan actiever goede voorbeelden delen.

⁷ De hier gepresenteerde tussenwaarde betreft leraren met 10 of meer jaren ervaring. De basiswaarde is hierop aangepast.

⁸ Vergaderjaar 2014-2014, 34000 VIII, nr. 89, 15 april 2015

15) Aandeel leraren met voldoende ICT basis- en didactische vaardigheden

Volgende meting in 2017

Bron: Kennisnet, Vier in Balans monitor

ICT basis- en didactische vaardigheden

Doelstelling

De ambitie is dat leraren beschikken over voldoende basiskennis en -vaardigheden op het gebied van ICT en ICT didactiek. De indicatoren meten het oordeel dat managers geven over de ICT basisvaardigheden en ICT didactische vaardigheden van leraren.

Welke beweging is zichtbaar?

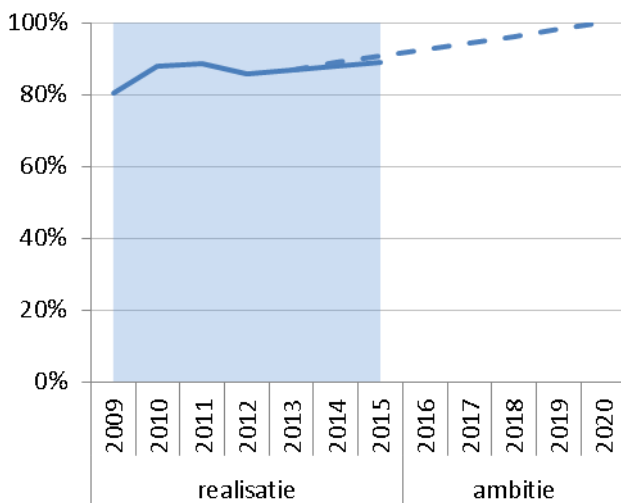
De hierboven gepresenteerde cijfers zijn onveranderd ten opzichte van het dashboard 2015. Deze indicatoren worden namelijk niet jaarlijks gemeten. De volgende meting vindt plaats binnen de Vier in Balans monitor die in 2017 wordt verwacht. In 2015 lag deze waarde op 80 procent voor ICT basisvaardigheden en 47 procent voor ICT didactische vaardigheden. De dalende tendens kan verklaard worden door een kritischer oordeel van schoolleiders over deze vaardigheden van leraren, door het toegenomen belang van ICT in de klas waardoor een steeds specifiek beeld ontstaat van wat hiervoor precies van belang is. Voor het eerst zijn in de Leermiddelenmonitor (2016) leraren bevestigd naar hun ICT-basisvaardigheden. Uit de laatste cijfers van de monitor blijkt dat meer dan de helft van de leraren in het vo zichzelf (zeer) gevorderd vindt in alle ICT vaardigheden (ICT-basisvaardigheden, mediawijsheid en informativaardigheden). Dit geldt volgens 88 procent van de leraren vooral voor ICT-basisvaardigheden en volgens 84 procent van de leraren voor informativaardigheden.

Welke acties worden ondernomen?

Zowel het sectorakkoord vo, als het Doorbraakproject Onderwijs en ICT geven een sterke impuls aan het gebruik van ICT binnen scholen. De kennis en ervaringen uit de InnovatieImpuls Onderwijs (IIO op Maat) met vernieuwende aanpakken waaronder de inzet van ICT, waarmee ruim 150 scholen in het po en vo hebben geëxperimenteerd, worden benut door scholen door deze kennis en ervaringen onderling met elkaar te delen. Uit onderzoek blijkt dat leraren ICT vooral inzetten op een manier die past bij hun routines en repertoire en er nog kansen liggen voor het inzetten van ICT om het leren van leerlingen verder te brengen.⁹ Over dit vraagstuk zijn door groepen scholen Leerlabs ingericht, binnen het Doorbraakproject Onderwijs en ICT. Deze activiteiten van actoren in het veld hebben enige tijd nodig voor ze hun vruchten afwerpen. Vanaf 2017 kan een snellere groei worden verwacht van het aantal leraren dat ICT didactische vaardigheden beheerst. Een stabiele factor is Kennisnet, de publieke organisatie voor onderwijs en ICT. Kennisnet stimuleert de ontwikkeling van e-didactische en ICT-bekwaamheid door kennis uit wetenschappelijk onderzoek, ervaringen uit de praktijk en technologische ontwikkelingen, te verzamelen, te duiden en te vertalen naar de onderwijspraktijk en vervolgens breed beschikbaar te stellen via online media en publicaties, zoals trendrapport, de monitor Kinderen in de 21^e eeuw en de Vier in Balansmonitor. Deze kennis is met direct toepasbare instrumenten te gebruiken door bijvoorbeeld bestuurders, schoolleiders en leraren.

⁹ Onderzoek E-didactiek, Kohnstamm Instituut e.a., 2016

16) Aandeel startende leraren dat begeleiding krijgt vanuit de school

Bron: Loopbaanmonitor, MOOZ/Centerdata

Doelstelling

De ambitie is dat alle nieuwe leraren de begeleiding krijgen die zij nodig hebben om hun werk als lid van een professioneel team te kunnen doen.

Welke beweging is zichtbaar?

Ook dit jaar is het percentage startende leraren dat begeleiding krijgt weer licht gestegen van 88 procent in 2014 naar 89 procent in 2015. Deze stijgende trend is sinds 2012 waar te nemen. Er zijn steeds minder pas afgestudeerden die geen enkele vorm van begeleiding hebben gekregen. Dit is mede te danken aan het brede belang dat aan de goede begeleiding van starters wordt gehecht en de afspraken uit het sectorakkoord en de Lerarenagenda. De ambitie is nog steeds 100 procent in 2020. Dit lijkt haalbaar.

Welke acties worden ondernomen?

In het VO is in schooljaar 2016/2017 de laatste tranche gestart van het project "Begeleiding startende leraren in het vo". Hiervoor is veel belangstelling. In 2017 wordt het observatie instrument ICALT digitaal opgeleverd en beschikbaar gesteld voor alle vo-scholen. Daarnaast doet de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) onderzoek naar de effecten van het project "Begeleiding startende leraren in het vo". De resultaten hiervan verwachten wij eind 2017.

17) Aandeel vmbo-docenten dat beschikt over kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hiervoor in het vervolgonderwijs

Doelstelling

Alle vmbo-scholen krijgen te maken met de nieuwe beroepsgerichte examenprogramma's in het vmbo. Voor de scholen met een bovenbouw in de basis-, kaderberoepsgerichte of gemengde leerweg van het vmbo geldt dit rechtstreeks omdat hun leerlingen straks examen zullen doen in deze vernieuwde vakken. Maar ook onderbouwlocaties en vmbo's met een theoretische leerweg krijgen te maken met de vernieuwing: hetzij in de voorbereiding van leerlingen op het te kiezen profiel, hetzij in de loopbaanoriëntatie in de theoretische leerweg. Hiertoe is het van belang dat er wordt gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van leraren. Zo kunnen ze leerlingen een realistischer beeld meegeven van verschillende vakgebieden en bijpassende schoolloopbaanperspectieven. De ambitie is dat alle vmbo-leraren in beroepsgerichte vakken in 2020 (50 procent in 2017) beschikken over de kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hierover in het vervolgonderwijs. Er wordt voor deze indicator gekeken naar de deelname aan het na- en bijscholingsaanbod per profiel en het aantal docentstages dat is gevolgd. In 2020 dient 100 procent tenminste gebruik te hebben gemaakt van één na- of bijscholingstraject. Dit toont aan dat docenten zich actief laten bijscholen in de nieuwe profielen en daarbij aandacht hebben voor actuele ontwikkelingen in het vervolgonderwijs en de beroepspraktijk buiten de school.

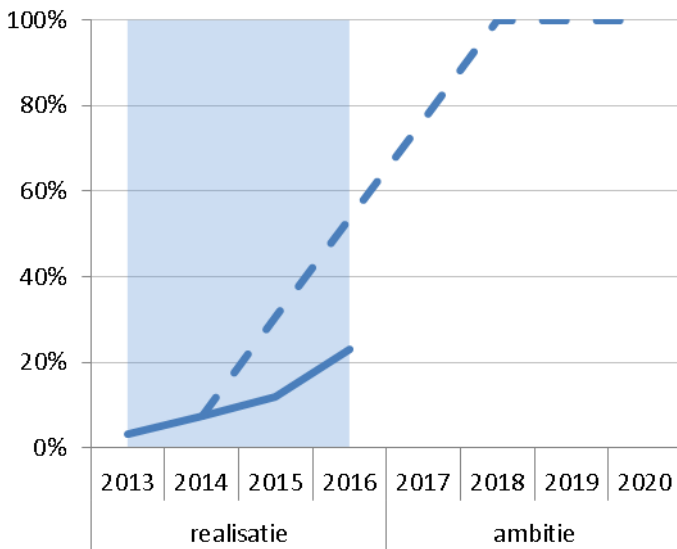
Welke beweging is zichtbaar?

Sinds februari 2016 is gericht na- en bijscholingsaanbod toegankelijk via <https://bijscholingvmbo.nl/>. In juni 2016 hadden ruim 2.300 docenten zich aangemeld voor een van de 130 cursussen. Sommige docenten volgen meerdere cursussen. Voor de herfstvakantie zijn daar 550 cursusinschrijvingen bijgekomen. Per profiel worden 10 docentstages geboden. Vooralnog blijven de aanmeldingen om deel te nemen aan deze stages achter bij het beschikbare aanbod. Zo'n 80 procent van de vmbo scholen is per augustus 2016 echt gestart met de nieuwe profielen. Docenten geven aan dat ze deze eerste maanden van het schooljaar vooral bezig zijn met de dagelijkse praktijk van de nieuwe profielen in school. Docenten worden gestimuleerd om zo snel mogelijk na deze opstartperiode gebruik te maken van het nascholingsaanbod. Het tussendoel van 50 procent in 2015 wordt gerealiseerd. Voor het bereiken van 100 procent in 2020 is nog een forse inspanning nodig. Hiervoor is het noodzakelijk dat docenten, ondersteunt door schoolleiders en -bestuurders, regelmatig aan bekwaamheidsonderhoud doen en dit registreren in het lerarenregister.

Welke acties worden ondernomen?

Het bijscholingsaanbod tegen gereduceerd tarief wordt voortgezet in schooljaar 2016-2017. Naast aanbod voor de profielvakken zullen ook cursussen gericht op de beroepsgerichte keuzevakken worden aangeboden. Voor deelname aan docentstages zal extra aandacht worden gevraagd.

18) Aandeel leraren dat zich heeft geregistreerd in het lerarenregister

Bron: CIBG, 2016

Doelstelling

Alle leraren zijn in 2017 vrijwillig geregistreerd. Deze datum wordt aangepast als de Eerste Kamer het wetsvoorstel lerarenregister aanneemt. Op basis van dat wetsvoorstel zal de invoering van het wettelijke register gefaseerd plaatsvinden. Na een eerste proefperiode treden aan het einde van de tweede herregistratieperiode, op 1-8-2026, ook de consequenties voor niet-herregistreren in werking. Vanaf dat moment zal de wettelijke verplichting gelden dat 100 procent van de leraren via registratie en herregistratie laat zien dat hij aan de eisen van de beroepsgroep voldoet.

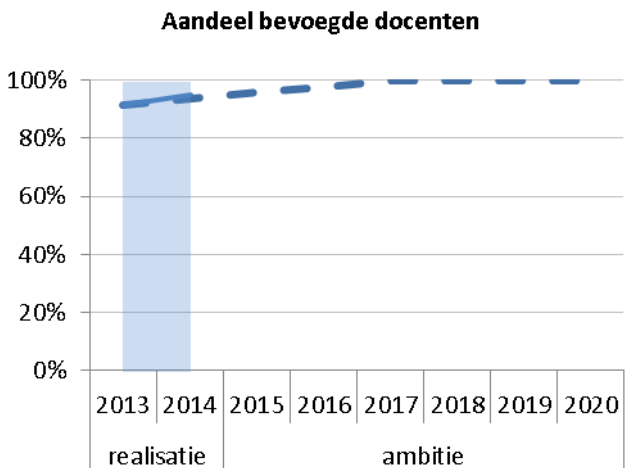
Welke beweging is zichtbaar?

We zien dat leraren zich gestaag inschrijven in het vrijwillige register. Inmiddels hebben 62.000 leraren uit het po, vo en mbo zich ingeschreven. Dat is een substantiële groep leraren die het zichtbaar maken van hun eigen professionele ontwikkeling al ter hand neemt. We trekken intensief samen met de beroepsgroep op om het lerarenregister succesvol in te voeren. De Onderwijscoöperatie werkt hiervoor ook aan het vergroten van de bekendheid van het register. We zijn verheugd dat het wetsvoorstel, dat inmiddels door de Tweede Kamer is goedgekeurd, wordt gedragen door de beroepsgroep.

Welke acties worden ondernomen?

In nauw overleg met de beroepsgroep wordt aan gezamenlijke implementatie van het register gewerkt om de bekendheid hiervan te vergroten.

19) Bevoegde leraren

Bron: IPTO Centerdata

Doelstelling

Om de kwaliteit van de lessen en het onderwijs te borgen, is afgesproken dat in 2017 alle lessen worden gegeven door bevoegde leraren.

Welke beweging is zichtbaar?

In de eerste figuur is zichtbaar dat in 2014 het aantal gemeten bevoegd gegeven lessen aanzienlijk hoger is dan in 2013. Dit is een uitvloeisel van de verhoogde aandacht voor bevoegd lesgeven. Ook is in 2014 volgens een verbeterde methodiek uitgezocht hoeveel lessen er bevoegd gegeven werden. De indicator bevoegd omvat alle situaties binnen de wet waarin wordt lesgegeven. De indicator voor bevoegd gegeven lessen komt daarmee op 94,4 procent. Dit is inclusief lessen die gegeven worden door leraren die benoemd zijn op basis van, in de tijd beperkte, wettelijke uitzonderingen (6,2 procent). Het gaat dan bijvoorbeeld om leraren die al in opleiding zijn en binnen een bepaalde tijd een opleiding gaan halen. Hoewel we er nog niet zijn, lijkt de ambitie van 100 procent bevoegd gegeven lessen in 2017 daarmee realiseerbaar.

Welke acties worden ondernomen?

Er is een gezamenlijke extra inspanning nodig van OCW, lerarenopleidingen, schoolbesturen en leraren om de 100 procent doelstelling te behalen. De benodigde acties zijn beschreven worden in het plan van aanpak "Tegengaan onbevoegd lesgeven" dat op 29 februari 2016 naar de Tweede Kamer is gestuurd. De kern hiervan is a) meer inzicht en sturing, b) handhaving en c) betere wisselwerking tussen lerarenopleidingen en scholen zodat meer leraren in opleiding gaan en die ook afmaken. Tot slot vraagt dit om passende wetgeving.

4. Professionalisering schoolleiders

Toegenomen wensen, eisen en verwachtingen en meer ruimte voor besturen en scholen om eigen keuzes te maken, stellen meer en hogere eisen aan de professionaliteit van schoolleiders en schoolbestuurders. De ambitie is dat op iedere school bekwame schoolleiders werkzaam zijn. Daar hoort een degelijk inwerk- en begeleidingsprogramma voor startende schoolleiders bij. Daarbij wordt de Code goed bestuur door alle scholen nageleefd.

20) Aandeel startende schoolleiders dat een begeleidingsprogramma heeft gevolgd

Doelstelling

Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn goed opgeleide, professionele schoolleiders en bestuurders, die in staat zijn richting te geven aan schoolorganisaties en onderwijskwaliteit, onontbeerlijk. Daarom is in het sectorakkoord de ambitie opgenomen dat elke school een degelijk inwerk- en begeleidingsprogramma heeft en gebruikt voor startende schoolleiders.

Welke beweging is zichtbaar?

Uit onderzoek van Kohnstamm en Oberon blijkt dat het percentage schoolleiders dat een inwerk-of begeleidingsprogramma heeft gekregen, stabiel.¹⁰ Het lijkt of de groep schoolbesturen (ruim tweederde) die wel over een inwerkprogramma beschikken voor startende schoolleiders, dat niet aan alle schoolleiders hebben aangeboden (48 procent heeft het daadwerkelijk aangeboden gekregen). Vergeleken met 2014 lijken schoolleiders wel vaker te werken aan hun professionalisering (86 procent). Meer dan het voorgaande jaar wordt daarvoor het initiatief genomen door bestuurders in plaats van door schoolleiders zelf. Zoals is afgesproken in het sectorakkoord is sinds begin 2016 het schoolleidersregister VO operationeel. Momenteel hebben ruim 800 schoolleiders zich geregistreerd.

Welke acties worden ondernomen?

Het beroepsregister vormt een instrument om de eigen professionaliseringsactiviteiten in kaart te brengen en gerichte stappen te ondernemen die aansluiten bij de eisen van de beroepsstandaard. In 2017 worden door de beroepsgroep herregistratie-eisen ontwikkeld. De beroepsstandaard is eveneens door de beroepsgroep zelf vastgesteld. Daarnaast zet de VO-academie zich in op het versterken van onderwijskundige leiderschap door verschillende leergangen, masterclasses en leernetwerken te organiseren. De VO-raad stimuleert schoolbesturen om te investeren in het personeelsbeleid en in de begeleiding van schoolleiders, onder andere door regionale gesprekken te voeren met schoolbesturen en door professionalisering van schoolbestuurders via de VO-academie. Dit najaar heeft de VO-academie gericht ingezet op een inwerkoffensief. Naast een sector brede tweedaagse voor startende schoolleiders worden schoolbesturen in dat offensief getraind in de begeleiding van startende schoolleiders.

De Nationale Schoolleiders Top die het afgelopen najaar plaatsvond voor schoolleiders in het vo, krijgt dit jaar een vervolg. Dit jaar wordt de top georganiseerd voor en door de beroepsgroep. De gezamenlijke professionalisering van schoolleiders, gericht op de bekwaamheidseisen van de beroepsgroep zelf, staat daarbij centraal.

21) Code Goed Bestuur

Doelstelling

De afspraak is dat alle schoolbesturen de code "Goed Bestuur" onderschrijven en naleven. Eind 2014 heeft de VO-raad besloten om een commissie in te stellen met de opdracht advies uit te brengen over de herziening van de code 'Goed Bestuur'. De nieuwe code heeft tot doel goed onderwijsbestuur en transparantie te bevorderen en op proactieve wijze te zorgen voor een kleinere kans op incidenten. Maar ook dat de sector meer 'in control' is en daarmee laat zien dat zij haar verantwoordelijkheid neemt. Het uitgangspunt is dat alle scholen de code 'Goed Bestuur' naleven.

Welke beweging is zichtbaar?

De in 2015 vernieuwde 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' bevat zes lidmaatschapseisen voor de VO-raad. Deze hebben betrekking op verantwoording, medezeggenschap en het tegengaan van belangenverstrengeling.

In de eerste week van juni is het wetsvoorstel bestuurskracht aangenomen in de Eerste Kamer. Bij de behandeling van de Eerste en Tweede Kamer was met name veel aandacht voor professionalisering van bestuur en toezichthouders en de medezeggenschap in relatie tot cultuur en inspraak.

Welke acties worden ondernomen?

In het afgelopen jaar zijn er verschillende ontwikkelingen in gang gezet rondom de Code Goed Bestuur. Zo heeft de VO-raad een governanceloket opgezet die de leden van de VO-raad ondersteunt bij het implementeren van de Code Goed Onderwijsbestuur. Schoolbesturen kunnen hier terecht met vragen over de code en indien gewenst kunnen zij in gesprek om governance-issues uit te diepen. Daarnaast zijn in opdracht van de VO-raad zijn twee onafhankelijke commissies ingesteld. De monitoringscommissie toetst pro-actief op de naleving van de nieuwe code. De insteek van deze monitoring dient een

¹⁰ Monitor Professionele ontwikkeling schoolleiders VO 2014-2015, Kohnstamm Instituut & Oberon.

stimulerende werking te hebben op de naleving van de code. De governance commissie toetst of de lidmaatschapseisen van de code worden nageleefd. Deze commissie komt in actie op het moment dat zij een melding hebben ontvangen van leden van de VO-raad over de specifieke lidmaatschapseisen. Onlangs is de VO-raad een steekproefonderzoek gestart naar de naleving van de lidmaatschapseisen van de Code Goed Onderwijsbestuur. Het doel is om een beeld te krijgen van hoe de sector ervoor staat, welke stappen ondernomen zijn en waar nog stappen gemaakt kunnen worden.